

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Incllyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
proprietary Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput III. (a) Idem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

est ergo præfens decisio Mauricio à Soliaco, qui ita dictus fuit, quia in eadem civitate natus fuerat. Ad eò in studiis claruit, ut inter Theologos Parisiensis Academiae primus haberetur: rexit Ecclesiam ipsam 35. annis, ut refert Chenu *ubi supra, num. 70.*

(b) Non dominus. ut probavi in cap. nulli, de rebus Eccles.

2. (c) P. Petrus Lombardus, inter Theologos sui temporis primus, vir summi iudicii, tum singu-

laris doctrinae, & pietatis, qui ex selectis Orthodoxorum Patrum, ac præsertim Divi Augustini sententiis, in certum doctrinae ordinem digestis, compendiosum Theologiae opus contexit, quod quatuor sententiarum libris complexum est, unde & ipse Magistri Sententiarum nomen adeptus est.

(d) Catholicis. Hæc vox deest in sexta collectione, & forsitan legebatur, *catholicis*, ut existimavit Antonius Augustinus hic.

CAPUT III.

(a) Idem.

Cæterum si Abbatem tuæ diocesis donationem cum Priore, & quibusdam de Conventu suo, vel solum [b] Abbatem facere contigerit, & pars Conventus postea reclamaverit, datæ rei quantitas, & illius terræ consuetudo, quæ tamen sacris canonibus non manifestè obviet, est diligentius attendenda, & secundum hoc donum ratum, vel irritum iudicandum. [c] Verum si alicui Ecclesiæ possessio quælibet interpositâ conditione donetur, non potest à donatore postea revocari, nisi fortè tali sit conditione collata, quod ea cessante possessio revocari debeat.

NOTÆ.

2. (a) Idem. In prima collectione sub hoc tit. cap. 3. tantum legitur idem, & in eadem collectione, sub hoc titulo de consanguin. & affin. ubi referuntur eadem verba, adjicitur pars capituli meminimus; unde cognoscitur in præfenti referri partem textus in capite meminimus 3. qui clericis vel non. atque ita legendum esse, Alexander III. Vigorniensis Episcopo, ut legitur in hac sexta collectione, post Concilium Lateran. part. 29. cap. 3. De Ecclesia Vigorniensis nonnulla notavi in capite nostri, de elect.

(b) Abbatem) Monasterii Evezanæ videlicet, quod olim unicum erat in diocesi Vigorniensis, ut refert Tamburinus in serie Abbat. verbo Vigornien.

(c) Verum. Verba quæ sequuntur extant in capite 3. de conditionibus appositis, ubi ea exponemus.

lib. 3. var. cap. 23. cum sequentibus. Michaël Roussel, lib. 5. histor. Pontif. jurisdiit. cap. 1. Renatus Chopin lib. 3. de sacra pol. tit. 6. Hurtado tom. 1. de congrua sustent. lib. 1. resal. 2. per totam. Quintanaduenas Ecclesiast. lib. 2. D. Josephus de Retes de donationibus capite 12. numero 1. cum duobus sequentibus.

Sed in hanc assertionem ita pro dubitandi ratione infurgo. Episcopis, & cæteris Prælatibus summa Ecclesiæ suæ, rerumque ejus potestas concessa à jure est, cap. 1. cap. sic quidam, cap. decretum cap. regenda 10. quest. 1. cap. præcipimus 12. quest. 1. cap. omnes basilice 16. quest. 7. cap. conquerente, de offic. Ordin. cap. ad hoc 4. de relig. admib. Trident. sess. 14. de reform. cap. 9. & sess. 21. cap. 4 & 8. igitur ut dominus poterit res ipsius Ecclesiæ donare. Augetur hæc difficultas primò ex eo; nam Episcopus novam potest construere parochiam, vel monasterium in sua diocesi, congruamque ei assignare dotem propria auctoritate ex fructibus Ecclesiæ matricis, capite si Episcopus 73. vers. Etiam, cap. bona rei 74. 12. quest. 2. capite ad audientiam, de Eccles. adific. capite Apostolica, de his que sunt à Prælat. Clement. 2. de rebus Eccles. Trident. sess. 21. de reform. cap. 4. Ergo potest res Ecclesiæ propriæ donare. Augetur secundò hæc difficultas, nam saltem donationes remuneratorias Prælatum facere posse, probatur ex cap. quicumque 66. 12. quest. 2. cap. final. 16. quest. 6. cap. per tuas, hoc tit. igitur indistinctè verum non est, Prælatum res Ecclesiæ donare non posse. Tandem ea pars præfentis assertionis, ubi docetur consuetudine introduci posse, ut donationes à Prælatibus Ecclesiarum factæ valeant, difficilis redditur ex eo, nam consuetudo per quam Ecclesiæ gravamen infertur, non valet, cap. 1. & 2. ubi late probavi, de consuetudine, cap. cum causa, de re judic. Igitur nec consuetudine introduci potest, ut valeat donatio à Prælato facta, quæ aliàs inutilis esset.

Quibus difficultatibus non obstantibus verum est præfens assertio, pro cujus expositione sciendum

COMMENTARIUM.

2. **C**ommuniter ex hoc textu sequens deducitur assertio: Prælatum Ecclesiæ non potest ejus res donare, nisi modice sint, & adsit consuetudo. Probant eam textus in cap. sine exceptione 12. quest. 2. cap. nulli, ibi: Donationem, de rebus Ecclesiæ, cap. cum Apostolica 7. cap. tua 8. de his que sunt à Prælat. c. cum venerabilis 6. de except. extravag. Ambrosiense, de rebus Eccles. l. jubemus 12. l. privilegia 17. ubi Gothofredus, C. de sacros. Eccles. novel. 7. Justin. & 120. cap. 1. l. 4. & 5. tit. 14. partit. 1. Illustrant ultra congestos à Barbosa & Garaña in præfenti, Delbene de immunit. eccles. cap. 17. dubit. 7. per totam. Auiles in capitul. Prætor. capit. 30. Glossa verbo Gratias, Caldas Pereyra in l. si curatorem, verbo Sine curatore, num. 120. C. de integritate restit. Garcia de expens. cap. 20. numero 9. Tambur. de jure Abbat. 1. tom. disput. 15. quest. 13. Suarez tom. 3. de relig. lib. 8. cap. 15. num. 11. Escobar de ratiocin. c. 34. Petrus Gregorius lib. 3. partit. tit. 19. Moneta de commut. cap. 11. Mesa

2. Conclusio traditur & probatur.

Traditur dubitandi ratio.

4. Donatio est diffinitum.

dum est, donationem nomen, & originem sumere à doni donatione, l. Senatus 35. §. 1. ff. de mort. caus. donat. & dictam esse, quasi doni donationem, origine tractà à Greco verbo *δωρον*; antiqui enim Graeci *Doron*, palmum vocabant: item *Dora*, munera, quia manu dantur. Plinius libro 35. cap. 14. Unde & antidora dicebant remunerationes; idest contrarias donationes, l. jed & si lege 25. §. consuluit, ff. de pet. heredit. Plinius lib. 35. cap. 4. Illustrant Connanus lib. 5. comment. cap. 9. num. 2. Concilius lib. 1. dispart. cap. 12. Cabreros de metu lib. 2. cap. 3. Verum hæc vocis potius allusio, quam vera etymologia est; siquidem & donationes fiunt per stipulationem cessante traditione, l. 2. 17. 19. Et passim, ff. hoc rit. vel per mancipationem, l. 7. C. Theodos. hoc rit. Ytruvius lib. 1. cap. 4. Cujacius lib. 10. obs. cap. 37. & lib. 20. cap. 2. Osualdus lib. 4. Donel. cap. 19. littera B. Circa diffinitionem donationis varias adduxerunt Doctores. Hostiensis in presenti, Azo in summa, de donat. num. 1. ajunt: Donatio est rei licite nullo jure cogente mera liberalitate facta collatio. Quam diffinitionem amplectuntur Medicis, Antonius Gomez, Albornoze, & alii relati à Cabrebros dict. cap. 3. num. 22. sed mihi non placet. Tum quia pluribus verbis abundat; tum quia etiam mutuo, commodato & precario convenit; & ex eisdem rationibus non placent alie diffinitiones adductæ ab Vvesembecchio in paratit. ad titulum de donat. Mendoza lib. 3. de pactis, cap. 3. num. 16. Pichardus in rubrica instit. de donat. num. 16. Cujacius, & Gifanius ad tit. C. de donat. lib. 1. cap. 5. Quibus ommissis placet diffinitio, quam ex Aristotele lib. 4. Ethicor. cap. 2. tradit Angelicus Doctor in 4. libro 1. dispart. 18. quest. 1. artic. 2. ut sit *datio liberalis*, que deducitur ex l. 1. ff. de donat. l. Senatus 35. §. donatio, l. Scia 42. §. final. ff. de donat. causa mort.

Difficilis questio est apud Doctores proxime laudatos. An donatio contractus sit? Et contractum non esse, suadetur ex eo, quia contractus petit pro forma consensum utriusque partis, l. 1. ff. de pactis. Nec aliter dari potest, quam si conventio præcedat, l. si me & Titium 32. ff. de rebus credit. Sed donatio perfecta manet sola voluntate donatoris, l. si quis argentum 35. §. penult. C. hoc rit §. alia, Instit. cod. Ergo donatio non est contractus. Idem etiam probatur ex l. Aristo 18. in princip. ff. de donat. ubi supponit Ulpianus, admiseri negotium donationi, utin titulo Codicis de donat. que sub modo; & tunc synallagma dari, idest ultro, citroque nasci obligationem, quam negat oriri casu, quo pura donatio est: igitur quando donatio est mera liberalitas, non habet rationem contractus. Fulcitur etiam eadem sententia ex l. interdictum 14. ff. de precario; ubi Consulutus docet, ideo precarium non esse contractum, quia liberalitas est, & magis ad formam donationis, quam ad formam contractus spectat. Quam sententiam defendunt Antonius Faber de error. decad. 45. error. 8. Duanrenus in l. juris 7. ff. de pactis Cujacius lib. 4. obs. cap. 7. Covar lib. 1. varitar. cap. 14. D. Hieronymus Oroz libro 2. de apicib. juris, cap. 11. ex num. 8. D. Joseph. de Retes lib. 2. opuscul. sect. 1. cap. 1. & de donat. cap. 2. num. 9. qui sequentibus satisfaciatur fundamentis, Mendoza qui contrarium docuit lib. 1. de pactis cap. 4. num. 24. Masius lib. 5. singul. opin. cap. 9.

Deinde sciendum est, nonnullis personis prohibitum esse donare, ex defectu dominii, & administrationis, veluti filii familias in potestate constituti, qui si peculium castrense, aut quasi castrensenon habeant, donare non possunt, nec bona profectitia, l. contra 28. §. si filius 2. ff. de pactis, l. hacratio 3. §. si servus 8. ff. de donat. inter, l. 1. §. 1. ff. queres pignori, l. filius 7. ff. hoc rit. l. si quis uxori 52. §. si servus, ff. de furis; nec adventitia, quorum ususfructus patris est, quia eorum administratio filiis interdicatur, l. ult. §. filius, C. de bonis qua lib. donare tamen possunt bona castrensia, vel quasi; item adventitia, quorum ususfructus patri non quaeritur, de quibus in authent. Excipiuntur, C. eod. titul. notavit Scipio Gentilis lib. 1. de jure noviss. cap. 13. item filius donare potest ex peculio profectitio ex necessaria, & solita causa, veluti si reperiat Senator; quia censetur concessa à patre facultas donandi, si adempta non sit: item volente patre, tam inter vivos, quam causà mortis donare potest, cum voluntas patris suppleat defectum bonorum, l. tam is 25. §. 1. de donat. causa mortis, Gentilis dict. cap. 27. D. Josephus de Retes lib. 1. opuscul. cap. 22. num. 8. ex eadem etiam ratione non licet tutoribus, vel curatoribus res pupillorum, vel minorum donare, l. tutor 22. l. Lucius 46. §. ultim. ff. de administr. tut. l. 1. ff. tutel. Et ration. l. non omnis. C. de administr. tut. Osualdus ad Donel. lib. 3. comment. cap. 2. littera C. Idem dicendum est de administratione œconomis, & syndicis, decurionibus, & capitularibus communitatum commissa, l. 2. §. jus 8. l. Decuriones 5. ff. de administr. rer. ad civitatem. Idecirò Ambitiosa decreta, quæ captandæ popularitatis gratià ab ipsis emittuntur, rescindi jubentur, tanquam Reipublice damnosa, l. Præses 12. C. de transact. l. ambitiosa 4. ff. de decretis ab ordin. faciend. docent larè Tiraquel. in l. si unquam, verbo Donatione, num. 31. C. de revoc. Bobadilla lib. 3. politi. cap. 8. num. 81. Salaria autem ob operas impensas possunt decernere l. unic. C. de præb. salar. Circa minorem autem variis casus sunt distinguendi; vel enim curatorem habent, & donare non possunt, quia pupillis comparantur, l. si curatorem 3. C. de in integr. restit. Si autem curatorem habeant, donare possunt res mobiles, licet si inconsultò donaverint, illi competat beneficium restitutionis, l. 2. in fine, C. si advers. donat. l. si filius 4. C. de inoffic. donat. l. apud Celsum 4. §. si minor 9. ff. de doli except. quem juxta hæc principia accipit Caldas Peceyra in dict. l. si curatorem, verbo Contractum, num. 19. Rea autem immobiles nec cum auctoritate curatoris donare potest, nec etiam si veniam impetravit, quia similes res sine decreto judicis alienari nequeunt l. ultim. ita accipienda, C. si major factus. Quod procedit etiam propter nuptias donet res ipsas immobiles, l. non solum 4. l. prædia 8. C. de præd. minor. Res verò mobiles cum assensu curatoris donare potest, & si inconsultè donet, beneficium restitutionis competit, l. 1. C. si advers. donat. Donatio verò à minore nulliter facta convalescit ex tacita voluntate, si perseveraverit post impletos 25. annos, l. centennium in eadem voluntate, dict. l. ultim. C. si major factus, Cujacius lib. 7. observ. cap. 5.

Unde jam apparet ratio præsentis assertionis; nam cum Prælatus, non domini, sed tantum procuratores, seu administratores rerum Ecclesiæ sint,

Traditio
ratio dect.
dendi.

fint, & administratores, & procuratores donare non possunt, *l. ult. ff. de curat. jurios.* nec illi donare valent. Accedit, quod donare perdere est, *l. filius 7. ff. hoc iur. l. 2. C. de consul. lib. 12.* Sed Prælati administratio competit ad acquirendum, non ad perdendum, *dict. cap. nulli, de rebus Ecclesi.* Igitur nec donare valent, præcipue cum illis quibus alienatio prohibetur, donare prohibeatur. Nec contrarium probat textus *in l. final. C. præd. decur. sine deoret. lib. 10.* ubi alienatione prohibita curialibus non censetur donatio interdita, quia ibi solum agitur de Curialibus, quibus non erat prohibita rerum suarum absoluta alienatio; sed unica tantum species, videlicet venditio rerum immobilium, ut salva manerent hæc bona penes curiam, cui erant adscripti. Quæ prohibitio nec ex verbis legis ad donationes porrigitur, cum aliud sit donare, aliud vendere; nec facile credebatur Curiales de suo erogatuos, ut de muliere dicitur *in l. 4. ff. ad Vollejanum:* docet Donellus *lib. 9. comment. cap. 10.* uno tamen, aut altero casu licebit Prælato sine solemnitate donare, ut si donet rem modicam juxta consuetudinem provincie, argumento capituli *terruilas 12. quest. 2.* Unde ex eadem ratione receptum est, ut valeant donationes factæ à tutoribus munerum solemnium, *l. cum plures 12 § cum tutor, ff. de administr. tut.* hoc est munerum, quæ in singulis annis donari consueverant in die natali, de quibus *in l. tutor 13. ff. cod. tit. l. si vir uxori, ff. de donat. inter, l. 194. ff. de v. s.* Illustrant Revardus *lib. 3. quest. cap. 4.* Biffonius *lib. 4. sect. cap. 3.* Fornerius *in dict. l. 194. Pancinola lib. 2. var. cap. 54.* Dorleans ad Tacitum *pag. 551.* Osualdus *lib. 3. Donel. cap. 12.* Lutera G. Larea *decis. 25.* Amaya ad titulum *C. de oblat. tutorum.* Unde exemplo tutorum posse Prælatos Ecclesiæ, vel Reipublicæ administratores modicas donare, consuetas donari, defendunt Escobar *de ratiocin. ubi supra. num. 13. & 14.* Pinel *in l. 1. 3. p. ex num. 56. C. de bonis matern. tum virtute consuetudinis, tum etiam propter modicitatem rei donatæ.* Quæ parvitas æstimatio arbitrio judicis relinquatur. Escobar *dict. cap. 34. num. 25.* Menochius *lib. 1. de arbit. casu 147. num. 4.* unde rectè in præfati Alexander hujusmodi donationes à Prælati factas approbavit.

8. Nec obstant difficultates supra pro dubitandi ratione adductæ. Non prima, nam licet plena administratio bonorum Ecclesiæ cujus Prælato comissa sit, non tamen dilapidatio, seu profusio permilla est, ut probavi *in cap. 1. de his que fiunt à Prælat. cap. nulli, de rebus Ecclesi.* sed donare, perdere est, *dict. l. filius 7.* unde permilla administratio non censetur concessa donandi facultas. Nec obstat primum augmentum ipsius difficultatis, cujus solutionem dabimus *in comment. textus in cap. penult. hoc titul.* Nec obstat aliud difficultatis augmentum, pro cuius solutione examinandum venit, utrum absolute donatio ita prohibeatur Prælati Ecclesiæ, ut nec sub altera, seu remuneratoria illis permitatur? Eteam donationem non prohiberi, inaderi videtur primò ex eo, quia donatio remuneratoria, non tam donatio est, quam pretium, *l. si pater 34. §. 1. de donat.* & speciem præferre videtur solutionis debiti, potius quam liberalitatis, *l. Aquilius 27. ff. de donat.* cum ille beneficium accipit, naturaliter ad remunerationem facien-

dam videatur obstructus, *l. sed & si lege 25. §. consulti, ff. de pecur. heredit.* hoc est affectu à naturali, ut declarat Donellus *lib. 12. comment. cap. 2.* Schifordeg. ad Fabrum *lib. 3. tract. 21. quest. 1.* D. Josephus de Retes *lib. 2. opuscul. c. 26.* Hunnius ad Treut. *volum. 1. disput. 22. quest. 28.* Forner. *lib. 4. rer. quorid. cap. 12.* ideoque eam donationem infirmatione non indigere, auctor est Cujacius *lib. 17. olf. cap. 33. & lib. 27. cap. ult. im.* Arnulphus *epist. ad Laurentium Abbatem,* ait: *Quod benemerenti rependitur, illustrari donationis nomine non meretur.* Juxta quam sententiam accipi potest illud D. Pauli ad Roman. *cap. 4.* operanti merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitam remunerationem. Unde plures effectus donationi remuneratoriæ tribuuntur, qui non solent simplici donationi competere, ut in casu dicitur legis *Aquilium, l. Lucius, dict. l. si pater 34. §. ultim. l. 10. §. ultim. l. 12. in princip. ff. mandati, l. 7. §. si vir uxori, ff. de donat. inter, junctis traditis per Iasonem in l. ex hoc, num. 52. ff. de just. et jur. qui agnoscunt aliquando donare prohibitis remuneratoriis causa, non obitante interdictione donare posse, ut contingit in liberti, cui in fraudem patroni prohibendum est donare, ne illius minuat legitimam portionem, *l. 1. §. 1. ff. si quis in fraud. patron.* Et tandem remuneratoriis causa donare potest, *l. domus, §. 1. libertus 12. ff. eod. tit.* In tutoribus, quos ex causa remuneratoriæ, quando benemerita expostulant retributionem, nec remuneratio est supra meritum, donare posse tenuerunt Caldas Peresya *in l. si curatorem, verbo sine curatore, num. 114.* Diana *p. 8. tract. 6. resol. 17.* Igitur idem dicendum est in Prælati Ecclesiæ. Secundò quia hæc donatio remuneratoria sacris canonibus est approbata *in cap. quicumque 66. 12. quest. 2. cap. final. 16. quest. 6. cap. per tuas, hoc tit. cap. relatum, de testam. cap. ultim. in fine, de pecul. cleric. quibus subnixi fundamentis, hanc sententiam tenuerunt Redoanus de rebus Ecclesi. quest. 51. numero 21. Garcia ubi supra, num. 13. Tiraquellus in l. si unquam, verbo Donatione largitus, num. 27. C. de revocand. donat.**

Sed verior est contraria sententia, videlicet donationem etiam remuneratoriæ Prælati Ecclesiæ prohibitam esse; nec eam absque solemnitate in aliis alienationibus desideratam illos facere posse. Eam tenet D. Josephus de Retes *de donation. cap. 12. num. 2.* & probatur ex sequentibus. Primò quia Prælati Ecclesiæ absolute prohibetur donare; unde cum sit prohibitio generalis, omnem donationem sine distinctione debet comprehendere, argumento legis *de prelo, ff. de publicana:* quo argumento utitur Pinel. *in dict. l. 1. 3. part. numero 59. de bonis matern.* ut denegat patri facultatem donandi ex rebus peculii adventitii. Secundò quia licet propter merita fiat donatio, non minus diminuit de facultatibus Ecclesiæ, quam simplex donatio, aut alia quælibet distractionis species. Cur ergo ad hanc donationem non est protrahenda præfens prohibitio? Tertio quia obligatio antidotalis, quæ manet obstructa Ecclesiæ donum recipiens, ejus conditionis est, ut non faciat locupletorem creditorem, *dict. l. sed & si lege §. consultus;* non enim ad aliquod certum munus dandum obstringit, quia ut præclare inquit Seneca *lib. 1. de benefic. cap. 2.* nemo beneficia in Calendario scribit, nec avarus exactor ad diem, &

& horam debitorem appellat. Immo ut ait idem Seneca *diu. lib. 1. cap. 1.* id genus hujus crediti est, ex quo tantum recipiendum est, quantum ultro offertur. Et ut rectè Donellus supra, recipiens beneficium, non est debitor simpliciter, sed debitor beneficii, *l. si pignore 54. §. i. ff. de furtis*; totum enim quod de auctoritate hujus obligationis Confulus proficitur *in diu. §. consilium*, ad honestatem pertinet, non tamen inducit necessitatem jure gentium; quia nec ita fuit conventum expressè, aut tacitè; immò beneficium esse desineret, & in creditum abiret, si ad remunerandum cogere suspicentem, ut ait Seneca *lib. 2. de benef. cap. 7.* sed ex honesta, & morali obligatione, ut ait D. Thomas 2. 2. q. 106. artic. 5. Duarenus *ad rit. de condit. indeb. cap. 6. & ad tit. de obligat. ex act. cap. 2.* Petrus Faber *in l. cum amplius 84. §. is natura, ff. de reg. jur.* Donellus *libro 12. comment. cap. 2.* Menochius *lib. 1. de presump. quest. 80. num. 20.* Hinc obligatio hæc, nec petitionis, nec retentionis effectus operatur, ut latius docet Donellus *supra*, ubi Oualdus *libro 1. P. præterquam in una specie legis si non forem 26 §. libertus, ff. de condit. indeb. ad quam adde Donellum diu. cap. 2. & lib. 14. comment. cap. 11.* Fabrum *in ration. ad §. consilium.* Cùm igitur quod ex causa remuneratoris præstatur, voluntariè solvatur, voluntarias autem alienationes Ecclesiarum Prælati sine solemnitate conficere non valeant, sequitur, non posse donare etiam ex causa remuneratoris, nisi res modicas, quæ licet remuneratoris causa non subit, ad generale interdictionem donationum non spectant. Quartò quia etià donatio remuneratoria à regulis donationum deficiat, ut communiter Doctores agnoscunt, at negari non potest, in ea genus quod dam permutationis celebrari, *act. §. consilium*: sed permutationes rerum Ecclesiarum sine solemnitate sunt prohibita, *cap. 1. de his que sunt à Prælat. junctis cap. nulli, & cap. sine exceptione 12. q. 2. ergo & hæc donationes.* Ut tamen aliquis effectus in hac re obligationis antidotalis tribuatur, addendum est, quia cùm causa, & solemnitas ad justificationem alienationis rerum Ecclesiarum simul desiderentur, remuneratio per causam sufficit, ob rationes supra pensatas, ut accedente solemnitate teneat distractio; in quam rem facit exemplum minorum, qui ut servos manumittant, à quibus beneficia susceperunt, pro remuneracione eorum decreto Prætoris indigent, licet remuneratio pro causa sufficiat, *l. etiam 15. §. ex præterito, ff. de manumif. vindict.* Et juxta hanc sententiam accipiendi sunt textus supra pro contraria sententia adducti; dum enim textus *in diu. cap. quicumque 66. 12. quest. 2.* docet Episcopos ad solutionem ejus, quod remuneracionis causâ promiserunt teneri, accipiendus est accedente solemnitate, quia remuneratio tantum justam causam donationi præbet. Textus etiam *in diu. final. 16. q. 6.* tantum docet, donationes remuneratorias à clericis factas non esse per successores revocandas, ut contingit in privatis donationibus legitimè factis, *diu. l. si pater 34. §. ultim.* Supponendum tamen est, ultra justam remuneracionis causam solemnitatem intercessisse; siquidem non de validitate donationis, sed de ejus revocatione quærebatur. Præterea textus *in diu. cap. per tuas, hoc tit.* continet donationem infundationis factam Pontificis auctoritate, ut constat ex illis verbis, *de mandato Alexandri Pape;*

qui nulla etiam accedente solemnitate poterit res Ecclesiarum in feudum dare, *cap. Ad audientiam, de prescript.* Nec textus *in diu. cap. relatum 12. de testamentis*, ad præsentem speciem perinet; siquidem non loquitur de remuneracione hac remuneratoria bonorum mobilium, sed de consuetudine clericis permitte testamentum facere de bonis mobilibus inuito Ecclesiarum acquisitis. Nec etiam obstat, quod de donatione remuneratoria à tutore facta dicebamus; nam potius verum est, tutores hujusmodi donationes facere non posse, immò de illis idem dicendum est, ac de prælati Ecclesiarum, de quibus hucusque discussimus. Nec assertoribus contraria sententia favet textus *in l. quæsitum, ff. ubi pupillus educari*, qui non loquitur de remuneratoria donatione, nec eam tutori permittit sine decreto; sed procedit potius in mercede debita præceptoribus fratrum pupilli, quæ obligatio valde differt ab antidotali; siquidem hæc aliquid certum continet arbitrio judicis astimandum; antidotalis verò ad aliquid certum, aut incertum præstandum. Nec obstat secunda difficultas supra pro dubitanti ratione adducta; nam quamvis consuetudo disponens super rebus Ecclesiarum alienandis, vel non, vel quod Prælati inrequisito Capitulo ea bona alienare valeat, vires non habeat, *cap. cum causa, de re judic.* tamen disponens super omissione formæ, quæ Ecclesiarum præjudicialis non est, vires habet, *cap. dudum, de rebus Eccles. lib. 6.* Unde cum consuetudo, de qua in præsentibus, in eo versaretur, ut res modici valoris possint dari, ex qua donatione parvum præjudicium Ecclesiarum sequeretur, ideò talis consuetudo ab Alexandro III. defenditur.

Præsentis assertioni obstat difficilis textus *in cap. cum Apostolica 7. de his que sunt à Prælat. Exponitur sine consensu Capituli*; ubi cùm miles quidam decimas Ecclesiarum Sancti Stephani debitas possideret, easque certo monasterio traderet cum dicecelani Episcopi consensu, absque alia juris solemnitate, consultus Innocentius de validitate talis donationis respondit, eam subsistere, generaliter statuens, sufficere in simili casu auctoritatem Episcopi absque ullo clericorum assensu, ut decimæ uni Ecclesiarum debita possint transferri in aliam. Quæ Innocentii sententia difficilis admodum est ex eo, quod si decimæ, quas laicus possidebat, ad Ecclesiam Sancti Stephani spectabant, & miles ille absque legitimo titulo eas detinebat, ut supponit ipse Innocentius; tum quia utitur verbo *detinet*, quod significat injustam occupationem; tum quia monendum esse prius laicum inquit, ut decimas restituat Ecclesiarum, cui debentur; & tandem, quia frustra dicecelani Episcopi consensus necessarius esset, justo si titulo laicus decimas possideret; si inquam ita sit, necessario fatendum videtur, decimas illas Ecclesiarum, ad quam verè spectant, restituendas esse, nec posse Episcopum ei præjudicare consensum præstando, ut laicus injustus possessor eas transferat in monasterium, argumento textus *in l. id quod rerum, ff. de reg. jur.* quod non magis admittendum videtur, quam ut ipse Episcopus decimas unius Ecclesiarum alteri donet, cùm actus non tribuatur facienti, sed ei, de cujus consensu celebratur, *l. item eorum, §. Decuriones, ff. quod cuiusque univers. l. unum 67. §. 1. ff. de legat. 2.* Igitur quia Episcopus potest res unius Ecclesiarum alteri donare. Pro cujus textus expositione distinguen-

stinguendi sunt tres casus. Primus est cum laicus intrusus, & sine iusto titulo, idest ex concessione Apostolica, decimas possidet; & tunc nec accedente Episcopi consensu potest eas in aliam Ecclesiam transferre, sed Ecclesie propriae necessarii sunt restituendae. Secundus casus est cum obtinet decimas ex infeudatione ab inferioribus Praelatis facta, antequam similis infeudatio improbata esset, quo casu auctoritate Episcopi possunt laici huiusmodi decimas in aliam Ecclesiam transferre *cap. 2. §. sane, de decimis in 6. Gilkenius de prescript. cap. 9. à num. 7. Rebuffus de decimis quest. 10. num. 22. Suarez tom. 1. de relig. lib. 1. d. decimis, cap. 26. num. 3.* Quod statutum fuit majoris mali vitandi causa; nam cum Ecclesia improbaret huiusmodi infeudationes decimarum ab Episcopis in laicos factas, & laici renuissent decimas jam in feudum acceptas restituere propriae Ecclesie, ut aliquo modo confuleretur Ecclesie patrimonio admissum fuit, ut si ipsi laici decimas, quas propriae Ecclesie restituere renuebant, vellet monasterio, vel Ecclesie donare, cum consensu Episcopi dioecesani id facere possent, quod specialiter ratione imminenti scandali circa decimas jam infeudatas permillum fuit. Nec novum est, ut prohibitio mitius quoad praeterita, quam quoad futura verferetur, *cap. ultimo, de spons. cap. provida 44. de elect. lib. 6. cap. final. de matrimonio contracto, cap. finali, de divorciis, l. patre, ff. de his qui sunt sui.* Tertius casus est, cum laici iusto, & legitimo

titulo decimas possident, idest ex concessione Pontificis, seu praescriptione immemoriali, quae supponit privilegium, *cap. super quibusdam, §. praeterea, de v. f.* illi enim possunt in Ecclesiam, vel laicum eas transferre, ut docet late Castillo *de tertius cap. 11. & nos dicemus in cap. prohibemus, de decimis.* Unde apparet, in dicto *cap. cum Apostolica*, speciali ratione, videlicet ut decimae à laicis detentae ad Ecclesiam patrimonium redirent, permillum fuisse, ut ex consensu Episcopi possent laici decimas monasterio tradere.

Secundò obstat praesenti assertioni textus in *can. 36. Concil. Aurelian. 4.* in illis verbis: *Si quis Episcopus alterius Ecclesie clerico de facultatibus sua Ecclesie aliquid sub titulo quocunque converterit, post eius obitum qui acceperit, ad Ecclesiam suam, de cuius facultate discesserat, revertatur, quia iniquum est ut sub hac specie annum Ecclesiam, qua multis subvenit, patiarur.* Ex quibus aperte constat, Episcopum res unius Ecclesie posse clerico alterius Ecclesie donare. Cui difficultati satisfaciendum est ex supra traditis pro expositione textus in *capite final. 16. quest. 6.* videlicet in eo textu supponendum esse, Episcopum ex iusta causa, & cum Capituli consensu donationem illam in clericum contulisse; sed quia tantum quarebatur, an huiusmodi donatio transiret in clericum successorem, ideò PP. non expresserunt solemniter, & iustam causam ipsius donationis, quas potius supposuerunt quam negarunt.

CAPUT IV.

Idem Abbati (a) S. Albani.

CONSULTATIONIBUS. *Et infra: [b]* De cetero si aliquis clericus ab Ordinario iudice in Ecclesia aliqua institutus fuerit, ad representationem illius, qui ejusdem Ecclesie credebatur esse patronus, & postea jus patronatus alius evicerit in iudicio, clericus, qui institutus est, non debet ab Ecclesia ipsa propter hoc removeri, si tempore praesentationis suae ille, qui eum praesentavit, jus patronatus Ecclesie possidebat. Si verò non possidebat jus patronatus, sed tantum credebatur esse patronus, cum non esset, nec possessionem patronatus haberet, secundum consuetudinem Anglicanam poterit ab eadem Ecclesia removeri, (c) Donationis verò, vel concessiones Ecclesiarum, si quae fiant privatis personis, viventibus illis, qui ipsas Ecclesias possident, nullius debent esse momenti; si religiosis fiant locis, ratae debent haberi: ita quidem, quod personae, quae jamdictas Ecclesias possident, sine ipsarum assensu eis in vita sua non debeant spoliari.

NOTAE.

- (a) *Santi Albani.* Ita legitur in prima collectione, *sub titulo de jure patronatus, c. 23.* ex qua compilatione restituo litteram hujus textus. Inscriptionem autem exposui in *c. consultationibus 10.*

de offic. deleg. ubi extat alia pars hujus Decretalis. (b) De cetero. Haec verba exponemus in *cap. consultationibus, de jure patronatus.* (c) *Donationes verò, vel concessiones.* Verba quae sequuntur, compilavit Raymundus in *praesenti, & jam exposui in cap. 1. de concess. praeb.*

CAPUT V.

Innocent. III Episcopo (a) Florentino.

PER tuas nobis litteras proponere curasti, quod cum Florent. [b] nobiles, & potentes prompti ad servitium, & devoti tempore schismatis bon. mem. [c] I. Florent. Episcopum